

Брюксел, 20.5.2021 г.
C(2021) 3460 final

СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА

от 20.5.2021 година

съгласно член 20, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2019/943 относно Плана за изпълнение на България

(САМО ТЕКСТЪТ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК Е АВТЕНТИЧЕН)

СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА

от 20.5.2021 година

съгласно член 20, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2019/943 относно Плана за изпълнение на България

(САМО ТЕКСТЪТ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК Е АВТЕНТИЧЕН)

I. ПРОЦЕДУРА

На 20 януари 2020 г. Комисията получи от България план за изпълнение, изготвен съгласно член 20, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2019/943 (наричан по-нататък „Регламент относно електроенергията“). Член 20, параграф 3 от Регламента относно електроенергията изисква държавите членки с опасения за адекватността да определят в рамките на план за изпълнение мерки за премахване на регулаторните отклонения или проявите на неефективност на техните пазари.

Съгласно член 20, параграф 5 от Регламента относно електроенергията Комисията трябва да изготви становище относно това дали предложените мерки и срокът за приемането им са достатъчни за премахване на регулаторните отклонения или проявите на неефективност на пазара.

II. ОПИСАНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ

В своя план за изпълнение България предлага да изпълни следните мерки:

1. Общи условия за цените на едро

Пазарът на едро в България е много концентриран. Основните държавни производители на електроенергия — от групата на Българския енергиен холдинг (наричан по-нататък „БЕХ“) — АЕЦ „Козлодуй“, Национална електрическа компания (наричана по-нататък „НЕК“) и ТЕЦ „Марица изток 2“ (наричана по-нататък „МИ2“) имат приблизително 60 % пазарен дял в производството на електроенергия (включително продажбите към НЕК на регулирания пазар)¹. Голяма част от пазара на едро е регулиран, тъй като в България има два пазарни сегмента на пазара на едро — регулиран и свободен.

Свободен пазар

На свободния пазар цените са определени въз основа на търсенето и предлагането. България посочва, че в страната няма пределни цени за пазарите за ден напред и в рамките на деня освен хармонизираните максимални и минимални клирингови цени за единното свързване на пазарите за ден напред и в рамките на деня в съответствие с

¹ В микса от енергийни източници на БЕХ са комбинирани ядрени, лигнитни и хидроелектроенергийни източници. Вж. информация за БЕХ: <https://bgenh.com/page/1/%D0%97%D0%B0-%D0%91%D0%95%D0%A5.html>.

член 41, параграф 1 и член 54, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването² (наричани по-нататък „Насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването“).

Дружеството „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (наричано по-нататък „БНЕБ“) — единната платформа за организирана търговия в България, е основано през януари 2014 г. БНЕБ е било притежавано изцяло от БЕХ. За да бъдат разрешени опасенията във връзка с конкуренцията, установени в решението на Комисията по делото „БЕХ електричество“³, БЕХ се ангажира да се освободи от собствеността си в БНЕБ. От 12 февруари 2018 г. БНЕБ се притежава и контролира от Българската фондова борса („БФБ — София“).

БНЕБ функционира като монополен номиниран оператор на пазара на електроенергия (НОПЕ) по смисъла на член 5 от Насоките относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването. В националното законодателство се предвижда изрично, че в България не може да бъде издадена повече от една лицензия за извършване на услуги за търговия за ден напред и в рамките на деня.

България дава информация за ликвидността на пазара: количествата, търгувани на пазара за ден напред, показват възходяща тенденция след приемането на решението на Комисията относно „БЕХ — електричество“. Количествата, търгувани на пазара в рамките на деня, изглеждат малки, но с променлива възходяща тенденция. Понастоящем форуърдната търговия (за физическа доставка) и наличието на фючърсна търговия в България са ограничени.

Регулиран пазар

В България някои централи са длъжни да продават произведената от тях енергия на регулирани цени (а не на цени, свободно определени на пазара) на НЕК — централния купувач. Тези така наречени „задължения“ обхващат:

- а) централите „Марица изток 1“ (наричана по-нататък „МИ1“) и „Марица изток 3“ (наричана по-нататък „МИ3“), които трябва да продават произведената от тях енергия на НЕК на цени и с количества за енергия и мощност, определени в съответствие с дългосрочните договори за изкупуване на електроенергията (наричани по-нататък „Договори за изкупуване на електроенергията“); и
- б) някои други централи⁴ със задължения за квоти, които са задължени да продават произведената от тях енергия на НЕК на цени и с количества, определяни всяка година от регулаторния орган („Комисията за енергийно и водно регулиране“ или „КЕВР“). Обемите се основават на предоставени от НЕК прогнози относно количествата електроенергия, които ще бъдат необходими за обслужване на регулирания пазар на дребно. Цените, съставени от плащане за енергия и

² Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, 25.7.2015 г., ОВ L 197, стр. 24.

³ Решение на Комисията от 10.12.2015 г. относно производство по член 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, дело АТ.39767 „БЕХ електричество“.

⁴ В момента в квотната система попадат следните централи: АЕЦ „Козлодуй“, МИ2, ТЕЦ „Бобов дол“, притежаваните от НЕК водноелектрически централи, ВЕИ под 1 MW, инсталации за комбинирано производство на топло- и електроенергия под 1 MW.

плащане за (разполагаема) мощност, са специфични за производителя и покриват постоянните разходи и променливите разходи на всяка централа. Производителите се избират въз основа на способността им да произвеждат на цена, която е с не повече от 10 % по-висока от прогнозната пазарна цена на базовия товар на регулаторния орган.

На този регулиран пазар НЕК изпълнява ролята на „централен купувач/обществен доставчик“: купува електроенергия от тези производители и я доставя на доставчици, които обслужват крайните потребители на регулирани цени. Фондът за сигурност на електроенергийната система⁵ (наричан по-нататък „ФСЕС“) компенсира НЕК за разликата между разходите за изкупуване и приходите от продажби на крайни снабдители. Ако предоставеното на НЕК количество надвишава търсенето на регулирания пазар, НЕК има право да продава допълнителни количества на свободния пазар.

В тази връзка България се ангажира със следните реформи:

- а) До 30 юни 2021 г. България се ангажира да прекрати регулираните производствени цени под формата на два дългосрочни договора за изкупуване на електроенергията (т.е. договорите за изкупуване на електроенергията с МИ1 и МИ3), сключени с НЕК.
- б) Веднага след осъществяването на буква а) и едновременно с въвеждането на механизма за капацитет България се ангажира да премахне съществуването на задълженията за квоти за другите централи и ролята на НЕК като „обществен доставчик“.

България се ангажира в резултат на това всички производители да продават произведената от тях електроенергия на свободния пазар.

2. Пазари на балансираща електроенергия

България представя подробно описание на пазара на балансираща електроенергия. Тя посочва, че планира да актуализира и адаптира механизма за организация на пазара на балансираща електроенергия. Мерките включват:

Балансиране

- а) публикуване на текущия баланс на системата, прогнозните цени на дисбаланса и прогнозните цени на балансиращата енергия, възможно най-близко до реалното време, със забавяне не повече от 30 минути след доставката съгласно член 6 от Регламента относно електроенергията — до 1 февруари 2021 г.;
- б) гарантиране, че за най-малко 40 % от стандартните балансиращи продукти и най-малко 30 % от всички продукти, използвани за балансираща мощност, договорите за балансираща мощност се сключват за не повече от един ден преди предоставянето на балансираща мощност и срокът на договора е не по-дълъг от един ден. Договорът за останалата част от балансиращата мощност се сключва най-много един месец преди предоставянето на балансираща мощност, а срокът на договора е с максимална продължителност един месец съгласно член 6 от Регламента относно електроенергията — до 1 юли 2021 г.;

---

⁵ ФСЕС от своя страна набира приходи от продажби на квоти за търговия с емисии от ЕС, вноска в размер на 5 % от приходите на местните производители на електроенергия и такса за задължения към обществото.

- в) позволяване на участниците на пазара да представят офертите си възможно най-близо до реално време съгласно член 6 от Регламента относно електроенергията — до 31 декември 2021 г.;
- г) гарантиране, че часовете на затваряне на пазара на балансираща енергия не са преди часовете на затваряне на пазара за сделки с междузонова преносна способност в рамките на деня — до 31 декември 2021 г.;
- д) премахване на ценовите ограничения за задействане на балансираща енергия съгласно член 10 от Регламента относно електроенергията — до 1 юли 2022 г.;

Уреждане на дисбалансите

- е) въвеждане на период за уреждане на дисбаланса от 15 минути съгласно член 8 от Регламента относно електроенергията — най-късно до 31 декември 2022 г.;
- ж) въвеждане на една цена за балансиране за периоди, в които не е имало задействане на балансираща енергия — до 31 декември 2022 г. Цената на дисбаланса следва да отразява стойността на избегнатото задействане на балансираща енергия от резервите за вторично регулиране на честотата или резервите за заместване в съответствие с член 55 от Регламент (ЕС) 2017/2195 от 23 ноември 2017 г. за установяване на насоки за електроенергийното балансиране⁶ (наричани по-нататък „Насоки за балансирането“) (т.е. офертата за най-ниска цена за задействане на балансираща енергия, подадена към ЕСО в съответния период на уреждане на дисбалансите).

3. Реакция на потребителите

България посочва, че всички видове реакция на потребителите отговарят на условията за участие в пазарите на електроенергия на едро (включително за ден напред и в рамките на деня) като отделни участници или чрез агрегатори. Доставчиците на услуги за реакция на потребителя, които могат да осигуряват най-малко 5 MW за реакция на потребителя, отговарят и на изискванията за участие в предоставянето на услуги за резерв за заместване и могат да участват и в конкурентните месечни търгове за резерв за първично регулиране на честотата (РПРЧ) и резерв за вторично регулиране на честотата (РВРЧ), които се провеждат от декември 2020 г. Понастоящем някои големи промишлени потребители участват в предоставянето на резерв за заместване. В момента обаче в България няма активни агрегатори за реакция на потребителите.

България също така посочва, че 100 % от промишлените потребители, 53 % от бизнес клиентите на свободния пазар и почти 0 % от потребителите на регулирания пазар разполагат с интелигентни измервателни уреди. Интелигентните измервателни уреди могат да измерват и предават като минимум почасови измерени стойности, а системите за управление на данните позволяват на доставчиците да извършват уреждане на финансовите отношения с клиентите въз основа най-малко на почасови измервателни стойности. Що се отнася до инсталирането на интелигентни измервателни уреди, България наскоро е одобрила промени в българския Закон за енергетиката, който

⁶ Регламент (ЕС) 2017/2195 на Комисията от 23 ноември 2017 г. за установяване на насоки за електроенергийното балансиране, ОВ L 312, 28.11.2017 г., стр. 6—53.

понастоящем изисква електроразпределителните дружества да инсталират интелигентни измервателни уреди за промишлени клиенти, ако бъдат поискани.

Според България всички клиенти на свободния пазар имат, поне по принцип, достъп до договор с динамични цени, свързан с цените на спот пазара на едро. Повечето доставчици предлагат договори с динамични цени, по които предлагат тарифа, равна на почасовата цена на спот пазара плюс надбавка. За клиентите на регулирания пазар няма такива договори.

България не представя никакви ангажименти за подобряване на участието на пазарите с цел реакция на потребителите и за допълнително внедряване на интелигентни измервателни уреди.

4. Пазари на дребно: Регулирани цени, енергийна бедност и уязвими потребители

България посочва, че пазарът на дребно има два сегмента⁷ — регулиран и свободен.

На свободния пазар — „доставчиците на свободния пазар“ доставят електроенергия на битови и небитови клиенти на цени въз основа на търсенето и предлагането.

На регулирания пазар — „крайните снабдители“ доставят електроенергия на битови клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа, на регулирани цени, определени от регулаторния орган. Регионално определените крайни снабдители закупуват електроенергия за своите доставки от НЕК — „централния купувач/обществения доставчик“. НЕК от своя страна купува електроенергия от производители въз основа на дългосрочни договори за изкупуване на електроенергията или по цени, определени от регулаторния орган (вж. раздел 1 по-горе).

България посочва, че разликите между регулираните тарифи и тарифите на свободния пазар на дребно зависят от: а) разликата между цената, по която НЕК купува енергия от крайните снабдители, и цената на едро за доставчиците на свободния пазар; и б) разликите в разрешената печалба за „крайните снабдители“ в сравнение с необходимите печалби за „доставчиците на свободния пазар“.

България посочва, че от октомври 2020 г. насам всички небитови клиенти се снабдяват от свободния пазар. Това означава, че единствено битовите клиенти имат право да купуват електроенергия на регулирани цени. В тази връзка България посочва, че КЕВР ще определя регулираните цени на дребно за всяка календарна година въз основа на прогнозните цени на пазара на едро.

Понастоящем все още няма определение за енергийнобеден или уязвим клиент в България, нито пък ясен път за прехода към пазарни цени на дребно за други групи клиенти.

В тази връзка България предлага следните реформи:

---

⁷ Съществуват и доставчици от последна инстанция, които гарантират предоставянето на универсална услуга като последна инстанция в съответствие с лицензия, получена от регулаторния орган. Те имат задължението да доставят електроенергия на клиенти, които са присъединени към разпределителната мрежа и не са избрали доставчик, или когато доставчикът, който са избрали, не осигури доставката.

- а) прилагане на мерки, които да гарантират плавен и поетапен преход за битовите клиенти към либерализиран пазар на електроенергия на дребно чрез частично регулиране на цените до пълното отпадане на регулацията им след 31 декември 2024 г.;
- б) разработване на платформа за сравнение на офертите за доставка на електроенергия, която да е достъпна за всички битови клиенти и която следва да започне да функционира до началото на 2021 г.; тя следва да придружава процеса на либерализация;
- в) въвеждане на механизъм за защита на уязвимите потребители преди даване на ход на процеса на либерализация на цените на електроенергията за битовите клиенти;
- г) определяне до 31 декември 2021 г. на критерии за идентифициране на домакинствата в положение на енергийна бедност в съответствие с Директива (ЕС) 2019/944 от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия⁸ (наричана по-нататък „Директива относно електроенергията“), като например ниски доходи, високи енергийни разходи като дял от разполагаемия доход и ниска енергийна ефективност. България посочва, че това ще позволи изготвянето на оценка на броя на домакинствата в положение на енергийна бедност и евентуалното поставяне на индикативна цел за намаляване на този брой. В проектоплана се посочва, че към настоящия момент България не планира въвеждането на публични намеси за определянето на цените на дребно за уязвимите клиенти.

5. Междусистемна преносна способност и трансгранична търговия

Цели за междусистемна свързаност

България посочва, че е достигнала целта за междусистемна свързаност от 10 % до 2020 г. и най-малко 15 % до 2030 г. съгласно член 4, буква г), параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1999.

Според България в момента няма структурно претоварване във вътрешната електроенергийна мрежа. Все пак България се ангажира да следи ситуацията и да предприеме подходящи действия в случай на структурно претоварване.

България посочва, че инструкциите за повторно диспечирание и плащания се извършват към производителите чрез механизма за балансиране, тъй като понастоящем не е възможно да се посочат отделно разходите за повторно диспечирание, предприето чрез механизма за балансиране (за разлика от разходите за мерки, необходими за осигуряване на цялостния енергиен баланс на българската система).

Свързване на пазарите

България очаква свързването на пазарите за ден напред със съседните ѝ държави да бъде в следния времеви хоризонт:

---

⁸ Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС, ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125—199.

- а) Румъния — работи се по започването на проект за свързване на пазарите на българско-румънската граница, който се очаква да започне през август 2021 г.
- б) Гърция — очаква се свързването на пазарите българско-гръцката граница да се реализира през април 2021 г.
- в) Северна Македония — очаква се свързването на пазарите на границата между България и Северна Македония да се реализира през първото тримесечие на 2022 г.
- г) Сърбия — очаква се тристранното свързване на пазарите на границата между България, Сърбия и Хърватия да се реализира след 2021 г.

България очаква свързването на пазарите в рамките на деня да бъде в следния времеви хоризонт:

- а) Румъния — проектът на българско-румънската граница е станал част от втората вълна на проекта за единно свързване на пазарите в рамките на деня през ноември 2019 г.
- б) Гърция — проектът на българско-гръцката граница се очаква да стане част от третата вълна на проекта за единно свързване на пазарите в рамките на деня, която се очаква да започне в края на 2021 г.

Такси за внос и износ

България посочва, че таксите за износ на електроенергия, които са съществували преди това в България, са премахнати. България заявява, че през 2015 г. е било въведено изискване всички производители в България и вносителите в България да плащат вноски, равни на 5 % от месечните приходи, във Фонда за сигурност на електроенергийната система (ФСЕС). Таксата за вносителите бе премахната през 2019 г. Понастоящем няма планове за изменение или премахване на вноската от 5 %.

III. КОМЕНТАРИ

Въз основа на настоящото уведомление Комисията има посочените по-долу коментари по проекта за решение. Като общо съображение Комисията отново подчертава, че цялостното прилагане на правилата, предложени като част от пакета „Чиста енергия за всички европейци“⁹, е от съществено значение, за да се гарантира, че преходът към неутрална по отношение на климата енергийна система ще се осъществи при най-ниски разходи и че сигурността на енергийните доставки ще се запази по време на прехода.

1. Общи съображения за пазара на едро

Пределни цени

Комисията приветства обстоятелството, че в съответствие с член 10 от Регламента относно електроенергията в България няма пределни цени за пазарите за ден напред и в рамките на деня освен хармонизираните максимални и минимални клирингови цени за единното свързване на пазарите за ден напред и в рамките на деня в съответствие с член 41, параграф 1 и член 54, параграф 1 от Насоките относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването.

Либерализация на пазара на едро и обусловени от пазара доставки

Комисията припомня, че в членове 3 и 10 от Регламента относно електроенергията се установяват строги правила за функционирането на пазарите на електроенергия. По-специално цените следва да се формират въз основа на търсенето и предлагането, докато правилата за пазара следва да насърчават свободното ценообразуване. Освен това член 10 изисква държавите членки да определят политика или мярка на тяхната територия, която би могла да допринесе за непряко ограничаване на формирането на цените на едро. В такива случаи държавите членки предприемат мерки за премахване на всяка мярка, която оказва въздействие върху формирането на цените на едро в противоречие с гореспоменатите правила.

В този контекст Комисията счита, че фактът, че изкупуването на електроенергия от страна на НЕК не е обусловено от пазара, а вместо това се урежда от задължения за минимално изкупуване („вземаш или плащаш“) (които в случая на МИ1 и МИЗ са включени в техните съответни договори за изкупуване на електроенергията с НЕК) и решения на регулаторния орган относно регулираните цени (в случая на „задълженията за квоти“), нарушава конкуренцията на пазара на електроенергия. Всъщност поне в някои случаи може да съществува риск регулираното търсене да бъде задоволено чрез регулирано изкупуване на произведена електроенергия, когато на свободния пазар може да съществуват по-евтини алтернативи. В други случаи регулираните цени, на които НЕК закупува електроенергия, може да са толкова ниски, че да водят до отстраняване на доставчици на свободния пазар, които закупуват електроенергия от производителите на пазарни цени.

В същото време цените за сегмента на регулирания пазар, както и за плащанията по договорите за изкупуване на електроенергията съдържат плащане за разполагаема мощност на допустими производители. Комисията отбелязва, че такива плащания за

⁹ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans>

мощност изглежда попадат в обхвата на правилата за механизма за осигуряване на капацитет по Регламента относно електроенергията и поради това следва да бъдат приведени в съответствие възможно най-скоро. Независимо от това становище Комисията си запазва правото да предприеме допълнителни действия в това отношение.

Комисията по принцип приветства задълбочената реформа на българския пазар на едро на електроенергия, при която цялото българско електропроизводство следва да може наистина да се конкурира за цялото търсене в България на свободни цени. Това би означавало, че всички производители на електроенергия, притежавани от БЕХ (по-специално АЕЦ „Козлодуй“, МИ2 и ВЕЦ), ще бъдат освободени от техните квотни или подобни задължения към НЕК при обслужване на регулирания пазар.

Предвид необходимостта от спазване на правилата по Директивата относно електроенергията и Регламента относно електроенергията във връзка с обусловените от пазара цени за доставка Комисията счита, че премахването на квотите в България следва да се осъществи незабавно. Запазването на квотния модел за продължителни периоди от време ще удължи действието на отклоненията между либерализирания пазар и регулирания пазар.

По отношение на прекратяването на дългосрочните договори за изкупуване на електроенергията на МИ1 и МИ3 Комисията отбелязва ангажимента на България да прекрати тези договори. Това прекратяване заедно с отпадането на задълженията за квоти и на ролята на НЕК се очаква да увеличи конкуренцията при доставките, както и ликвидността на пазара за ден напред и на форуърдния пазар. В рамките на този процес България следва да вземе предвид потенциалните последици от такова прекратяване за доброто функциониране на пазара и да предприеме мерки, за да гарантира, че в България съществуват ликвиден форуърден пазар, пазар за ден напред и пазар в рамките на деня.

Комисията настоятелно препоръчва премахването на квотите да се синхронизира с прекратяването на дългосрочните договори за изкупуване на електроенергия с МИ1 и МИ3, т.е. най-късно до 30 юни 2021 г.

Комисията отбелязва, че българският Закон за енергетиката (членове 4 и 70) позволява на министъра на енергетиката да налага на конкретни предприятия задължения за извършване на обществена услуга. В миналото изглежда, че тези разпоредби са били използвани за налагане на задължения за обществена услуга на МИ2.

Комисията подчертава, че всички разпоредби относно задълженията за обществена услуга трябва да са в съответствие с член 9 от Директивата за електроенергията и със законодателството на ЕС в областта на държавната помощ, както е посочено във въпросния член.

По-специално, задълженията за обществена услуга трябва да са ясно определени, прозрачни, недискриминационни и подлежащи на проверка както и да гарантират равни условия на достъп за електроенергийните предприятия от Съюза до националните потребители. Освен това, в съответствие със съдебната практика на Съда на ЕС, тези задължения за обществена услуга трябва да бъдат също ограничени във времето и да се прилагат за ограничена категория бенефициери, с изключение на клиентите на едро¹⁰. Спазването на тези изисквания е също така предварително условие за одобряване на държавна помощ, което се изисква по принцип за този вид схеми и мерки.

Мерки за пълна либерализация

¹⁰ Вж. по аналогия решение на Съда от 10 септември 2015 г., Комисия/Полша, С-36/14, ECLI:EU:C:2015:570.

През 2015 г. Комисията приключи антитръстово разследване по член 102 от ДФЕС срещу БЕХ. В този контекст Комисията беше набелязала проблеми с ликвидността на българския пазар предвид господстващото положение на БЕХ чрез трите му дъщерни дружества за производство на електроенергия (АЕЦ „Козлодуй“, ТЕЦ „Марица-изток 2“ и водноелектрическите централи на НЕК), които са довели до висока концентрация и ограничена конкуренция¹¹. За да предприемат действия във връзка с опасенията на Комисията в областта на конкуренцията, БЕХ и неговите дъщерни дружества между другото се ангажираха да предлагат постепенно нарастващи количества електроенергия на пазара за ден напред на борсата БНЕБ при определени условия и за петгодишен период — от януари 2016 г. до януари 2021 г. Въз основа на данните, предоставени от България, Комисията отбелязва, че тези ангажименти са довели до увеличаване на ликвидността на пазара за ден напред. При все това, макар и други участници на пазара също да могат да предложат разполагаема мощност на пазара за ден напред, структурата на пазара от гледна точка на господстващото положение на БЕХ не се е променила.

Комисията признава, че либерализирането на пазара, включително премахването на задълженията за квоти, за което България е поела ангажимент, и предстоящото свързване на пазарите с Гърция и Румъния ще имат известен положителен ефект върху дела на енергията, доставяна от БЕХ на пазара за ден напред. Тези стъпки обаче вероятно няма да премахнат веднага господстващото пазарно положение на БЕХ и неговите дъщерни дружества. Въпреки че участниците с господстващо положение може да са пречка за привличането на нови участници и за създаването на ликвидност на пазара, ако БЕХ намали или преустанови предоставянето на ликвидност на пазара за ден напред, това може да увеличи нестабилността на цените и да изложи купувачите на значителен ценови риск. Може да бъде подкопана и надеждността на резултатите от търговията по отношение на цените, осигурени от пазара за ден напред.

Освен това изглежда, че форуърдният пазар, организиран в БНЕБ (търгове и непрекъсната търговия), има много ограничена ликвидност и ограничени продукти. Възможностите за хеджиране са допълнително ограничени поради неотдавнашното спиране на платформата за непрекъсната търговия. В същото време, въз основа на информацията, предоставена на Комисията, пазарът на български финансови фючърсни продукти, организиран от ЕЕХ, има много малка ликвидност.

Комисията подчертава, че монополният статут на БНЕБ, който попада в обхвата на Насоките относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, се прилага само за пазарите за ден напред и в рамките на деня и то при определени условия. Ограниченията за участниците да търгуват извънборсово, които се равняват на количествено ограничение на износа или недопускане на други организирани пазари да предлагат форуърдни услуги на територията на България, трябва да бъдат оценени, като се вземе предвид тяхното въздействие върху свободното движение на стоки в съответствие с член 35 от ДФЕС и член 9 от Регламента относно

---

¹¹ РЕШЕНИЕ НА КОМИСИЯТА от 10.12.2015 г. относно производство по член 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, дело АТ.39767 „БЕХ електричество“, https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39767/39767_2018_3.pdf.

електроенергията, като надлежно се вземе предвид неотдавнашната съдебна практика на Съда на ЕС, както и тяхното въздействие върху конкуренцията.¹²

Като се имат предвид високата концентрация на българския пазар и монополният статут на БНЕБ, Комисията настоятелно препоръчва на България да улесни за преходен период пазарния достъп до електроенергията, обвързана със задължения за квоти (по-специално тази от притежаваните от БЕХ централи АЕЦ „Козлодуй“, МИ2 и ВЕЦ). В този контекст България следва да създаде прозрачна система за първично предлагане на електроенергия, чрез която тези централи да бъдат задължени да предлагат очакваното си производство на електроенергия. Сроковете за доставка следва да са най-малко ден напред и различни падежи за форуърдни доставки до две години напред.

По отношение на пазара за ден напред България следва да въведе мерки, гарантиращи като минимум постигнатото ниво на ликвидност. Такива мерки могат да включват задължението на дъщерните дружества за производство на електроенергия на БЕХ да продават определени количества електроенергия на пазара за ден напред или забрана на двустранните договори за доставка за доставчиците с господстващо положение над определени прагове, като същевременно се позволява двустранна търговия за други сделки.

Предлагането на форуърдни продукти следва да се извършва чрез прозрачни и специализирани търгове, организирани периодично (поне четири пъти за календарна година). Форуърдните продукти следва да включват различни срокове на падеж, включително продукти най-малко за тримесечие и за година напред, за постоянно доставяне както на базов, така и на върхов товар. Условието на търговете следва да бъдат недискриминационни и да осигуряват равен достъп на всички участници на пазара. Не следва да има ограничения за използването на предлаганата електроенергия, включително каквито и да е ограничения за препродажба или износ.

Поради монополния характер на БНЕБ точните условия на търговете, включително условията за участие, предлаганите продукти и характеристиките на търговете, следва да бъдат одобрени от българския национален регулаторен орган след подходяща консултация с участниците на пазара.

Комисията настоятелно препоръчва както премахването на задължението за квоти, така и организирането на специални търгове на форуърдни продукти възможно най-скоро и не по-късно от 30 юни 2021 г.

Наблюдение на БНЕБ

Поради монополния статут на БНЕБ във всички сегменти на пазара на електроенергия Комисията приканва България да засили свързаната с наблюдението функция на регулаторния орган. Решенията, които имат значително въздействие върху участниците на пазара, не бива да са по преценка само на БНЕБ, като например определянето или премахването на форуърдни продукти.

Освен това Комисията приканва България да въведе правила в съответствие с член 5, параграфи 1 и 2 от Насоките относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването, съгласно които компетентният национален орган

¹² Решение на Съда от 17 септември 2020 г. по дело C- 648/18, Hidroelectrica, ECLI:EU:C:2020:723.

определя или одобрява таксите на НОПЕ за търговия на пазарите за ден напред и в рамките на деня достатъчно дълго време преди влизането им в сила, или определя методиките, използвани за тяхното изчисляване.

2. Пазари на балансираща електроенергия

Комисията приветства въвеждането от 1 юли 2020 г. на ценообразуването на балансиращата енергия по пределната цена (най-високата приета офертна цена). Тя обаче отбелязва, че продължават да се прилагат ценови ограничения и че България се е ангажирала да ги премахне чак към 1 юли 2022 г., когато ще започнат да функционират европейските платформи.

Комисията изразява загриженост по отношение на връзката между отпадането на ценовите ограничения и пускането в действие на европейските платформи за балансиране. България посочва, че сегашните пределни цени на доставчиците на балансираща енергия са регулаторно решение, взето на базата на анализ, извършен от регулаторния орган, обжалвания от страна на пазарните участници и някои лоши практики и ценови смущения през 2014 г., когато е бил въведен пазарът на балансираща електроенергия. Поради това Комисията приканва България да предприеме мерки за премахване на причините за тези предполагаеми лоши практики.

По-специално Комисията счита, че е от решаващо значение конкуренцията да се увеличи в рамките на времеви интервал за балансиране. Тя приканва България да предприеме мерки за включването на повече доставчици на услуги по балансиране, като преразгледа изискванията за предварително класиране и мониторинг, позволявайки участието на възможно най-много технологии, като например реакция на потребителите и акумулиране. Увеличаването на конкуренцията ще улесни преминаването към други необходими реформи, като например премахването на пределните цени за балансиране.

Комисията приветства ангажимента на България да участва в европейската платформа за обмен на балансираща енергия от ръчно задействани резерви за вторично регулиране на честотата, европейската платформа за обмен на балансираща енергия от автоматично задействани резерви за вторично регулиране на честотата и европейската платформа за уравниване на дисбалансите съгласно членове 20, 21 и 22 от Насоките за електроенергийното балансиране, както и в съществуващите инициативи за съвместни обществени поръчки за ресурси за резервите за първично регулиране на честотата до 1 юли 2022 г.

Комисията отбелязва гореспоменатия ангажимент като положителна стъпка към осигуряването на съответствие с правилата за балансирането в Регламента относно електроенергията и в Насоките за електроенергийното балансиране. Повечето от тези правила обаче вече са приложими и следва да бъдат изпълнени възможно най-скоро. Комисията подчертава, че не съществува пряка връзка между функционирането на европейските платформи за балансиране и някои от тези реформи, като същевременно признава необходимостта от техническо адаптиране или други действия в България за изпълнението на някои реформи (напр. инструменти на пазара на балансираща електроенергия, регулаторни намеси, необходими действия на БНЕБ).

Що се отнася до оповестяването на данни във връзка с балансирането съгласно член 6 от Регламента относно електроенергията, Комисията отбелязва, че то е било направено на

1 февруари 2021 г. По време на обществената консултация Комисията е получила многобройни искания за повишена прозрачност и оповестяване на допълнителни данни. Насърчаваме България да работи с участниците на пазара и, когато е приложимо, да повиши прозрачността във времеви интервал за балансиране.

Що се отнася до задължението за привеждане в съответствие на възлагането на поръчки за балансираща мощност с член 6, параграф 9 от Регламента относно електроенергията, Комисията приветства обстоятелството, че в края на декември 2020 г. България е въвела месечни търгове (за осигуряване на балансираща мощност/резерви) и очаква да бъдат предприети допълнителни стъпки, за да се гарантира, че най-малко 40 % от цялата балансираща мощност ще бъдат закупувани на дневна база. Същевременно всяка дерогация от дневните търгове следва да се предоставя въз основа на оценката на оператора на преносната система и на одобрението от регулаторния орган в съответствие с изискванията на посочената по-горе разпоредба.

Комисията насърчава България да приведе своите правила и процедури в съответствие с член 6, параграф 4 от Регламента относно електроенергията, като разреши на участниците на пазара да представят офертите си възможно най-близо до реално време, гарантирайки, че часовете на затваряне на пазара на балансираща енергия не са преди часовете на затваряне на пазара за сделки с междузонова преносна способност в рамките на деня, възможно най-скоро и най-късно до 31 декември 2021 г., какъвто ангажимент е поет в проектоплана. Поради това Комисията счита, че възможността на доставчиците на услуги по балансиране да актуализират офертите си до два часа преди часовете на затваряне на пазара за сделки с междузонова преносна способност не отговаря в достатъчна степен на това изискване и в проектоплана следва да бъде включен ангажимент за пълно съответствие със законодателството.

Освен това Комисията приветства намерението да се премахнат ценовите ограничения за задействане на балансираща енергия, както и цените за недостиг и излишък съгласно член 10 от Регламента относно електроенергията. В момента ограниченията за офертиране (100 лв./MWh над получената почасова цена на пазара за ден напред) са по-ниски от прилаганите технически ограничения за офертиране в рамките на деня. Освен това за балансиращата мощност е определена фиксирана цена от 10 лв./MW. Комисията очаква България да премахне тези ограничения възможно най-скоро, като обмисли други мерки (напр. последващо наблюдение на пазара), и при всички случаи препоръчва ограниченията за офертиране за балансиращата енергия да бъдат увеличени над минималните ограничения за офертиране за пазара в рамките на деня.

Уреждане на дисбалансите

Що се отнася до мерките за уреждане на дисбалансите, Комисията приветства въвеждането на 15-минутен времеви интервал на уреждане на дисбалансите съгласно член 8 от Регламента относно електроенергията най-късно до 31 декември 2022 г. Съгласно изискванията на посочения по-горе член до посочения момент следва да бъдат въведени и продукти с 15-минутни времеви интервали за търгуване на пазарите за ден напред и в рамките на деня.

Комисията също така насърчава България да въведе възможно най-рано единна цена за балансиране за периоди, в които не е имало задействане на балансираща енергия, с цел привеждане в съответствие с член 55 от Насоките за електроенергийното балансиране.

Накрая, ефективното ценообразуване в условията на недостиг ще насърчава пазарните участници да реагират на пазарните сигнали и да присъстват на пазара, когато той изпитва най-голяма потребност от тях, и ще осигурява възстановяването на разходите им

на пазара на едро. В член 44 от Насоките за електроенергийното балансиране се описва допълнителен механизъм за уреждане, който е отделен от механизма за уреждане на дисбалансите и с който се уреждат разходите за възлагането на поръчки за балансираща мощност, административните разходи и други разходи във връзка с балансирането, за предпочитане чрез въвеждане на функция за ценообразуване в условията на недостиг. Комисията приканва България да обмисли идеята за въвеждането на функция за ценообразуване в условията на недостиг възможно най-скоро, но не по-късно от 31 декември 2022 г. Другата възможност е България да посочи друг график в окончателния си план, включително да обясни мотивите си защо избраният график би бил по-подходящ.

Според Комисията е важно този механизъм да бъде замислен добре, така че не само да предоставя стимули за краткосрочна гъвкавост, но и да изпраща подходящи сигнали за инвестициите за поддържане на адекватността на системата. В този контекст Комисията приканва България да обмисли дали надценката на цените, която посочената функция създава по време на недостиг, следва да се прилага не само за отговарящите за баланса лица, но и за доставчиците на услуги по балансиране, които предоставят балансираща енергия на ОПС. Комисията също така счита, че функцията за ценообразуване в условията на недостиг следва да бъде задействана от недостига на резерви в системата, както и да бъде калибрирана да увеличи цените на балансиращата енергия до стойността на загубите от прекъсване на електроснабдяването, когато системата изчерпи резервите.

3. Реакция на потребителите и интелигентни измервателни уреди

Проектопланът не включва мерки във връзка с реакцията на потребителите и интелигентните измервателни уреди.

Реакция на потребителите и агрегиране

България посочва, че всеки доставчик на услуги за реакция на потребителя, който може да предоставя най-малко 5 MW реакция на потребителя, отговаря на изискванията за участие в търгове за предоставяне на определени услуги по балансиране (резерви за заместване) и може да участва в конкурентните месечни търгове за РПРЧ и РВРЧ, които се провеждат от декември 2020 г. Понастоящем някои големи промишлени потребители участват в предоставянето на резерв за заместване. В момента обаче в България няма активни агрегатори за реакция на потребителите, нито пък лицензионен режим за такива участници.

Поради тази причина и предвид неефективностите на пазара, идентифицирани по отношение на пазара на едро и на пазара на балансираща електроенергия, както и липсата на конкуренция, изтъкната като основание за някои от тези неефективности, Комисията настоятелно призовава България да разработи или да преразгледа, както е целесъобразно, законови, регулаторни и технически пазарни правила, за да позволи участието на агрегаторите (за реакцията на потребителите и за по-дробното електропроизводство) на пазара на едро и в търговете на пазара на балансираща електроенергия за услуги за предоставяне на резерв.

В този контекст Комисията счита също така, че минималният размер на офертите от 5 MW е твърде висок, за да позволи участието на по-малки инсталации в предоставянето на услуги за предоставяне на резерв за заместване. Комисията приканва България да намали този минимален размер и препоръчва той да бъде 1 MW, както се прилага в много други държави членки (напр. Франция, Германия за РВРЧ, Италия, Гърция, Испания, Словения), или 500 kW (както е определено за пазарите за ден напред и в рамките на деня в член 8 от Регламента относно електроенергията).

Въвеждане на интелигентни измервателни уреди

Въз основа на плана и доколкото е запозната Комисията, оценка не се прави и не се планира извършването на такава по отношение на ползите от въвеждането на интелигентни измервателни уреди след влизането в сила на Директивата относно електроенергията. В съответствие с член 19, параграф 5 от Директивата относно електроенергията Комисията счита, че България следва да се ангажира да предприеме цялостен анализ на разходите и ползите, отчитайки последните промени и пазарните изисквания, за да определи дали въвеждането на интелигентни измервателни уреди ще бъде разходнонефективно за всички потребители или за подгрупа от потребителите и да представи график за такъв анализ. Тази оценка на разходите и ползите следва да се извърши в съответствие с принципите, залегнали в приложение II към Директивата относно електроенергията.

В случай на положителен анализ на разходите и ползите България следва да гарантира въвеждането на интелигентни измервателни системи, които подпомагат активното участие на клиентите на пазара на електроенергия в съответствие с член 19, параграф 2 от Директивата относно електроенергията. Като се има предвид, че въвеждането трябва да започва след 3 юли 2019 г., интелигентните измервателни уреди ще трябва да отговарят на функционалните изисквания по член 20 от Директивата. Във връзка с това Комисията отбелязва, че вече инсталираните интелигентни измервателни уреди изглежда няма да могат да поемат бъдещия времеви интервал на уреждане на дисбалансите от 15 минути и 15-минутните продукти и по този начин значително ограничават възможностите за участие на клиентите на пазарите на електроенергия.

Във всеки случай и в съответствие с член 5, параграф 7, буква е) от Директивата относно електроенергията България ще трябва да гарантира, че битовите клиенти, които продължават да се възползват от регулирани цени, имат право да им бъдат инсталирани интелигентни измервателни уреди без допълнителни първоначални разходи за тях, получават предложения за тази цел, както и необходимата информация и помощ в тази връзка. Освен това, дори и въвеждането на интелигентни измервателни системи да е оценено отрицателно, Комисията би искала да напомни на България, че съгласно член 21, параграф 1 от Директивата относно електроенергията всички видове крайни клиенти, а не само промишлените, имат право при поискване, като поемат свързаните с това разходи, да им бъде инсталиран интелигентен измервателен уред.

4. Пазари на дребно: Регулирани цени, енергийна бедност и уязвими потребители

Либерализация на пазара на дребно

Комисията приветства намерението на България да премахне регулираните крайни цени на битовите клиенти до края на 2024 г. след поетапен преход към либерализиран пазар на електроенергия. Според Комисията обаче, за да даде ясни сигнали и да осигури ясен път за такъв преход, България следва да включи в проектоплана конкретен график за този поетапен подход.

Според Комисията този поетапен подход би могъл да включва следните стъпки:

- 50 % от домакинствата въз основа на определени критерии — до края на 2022 г.;
- пълно либерализиране на цените на дребно — до края на 2024 г.

Другата възможност е България да посочи друг график за поетапния подход в окончателния си план, включително да обясни мотивите си защо избраният график би бил по-подходящ.

Комисията припомня, че в член 5 от Директивата относно електроенергията се съдържат подробни правила относно обусловените от пазара цени за доставка, които са приложими от 1 януари 2021 г. Наред с другото, държавите членки трябва да гарантират, че всяка публична намеса е съобразена с установените правила и да нотифицират Комисията в рамките на един месец след приемането им.

Освен това България следва да преразглежда необходимостта от регулиране на цените на дребно на кратки интервали и поне до 1 януари 2022 г., както е посочено в член 5, параграф 9 от Директивата относно електроенергията, като осигурява възможност за по-ранно прекратяване на регулирането.

Междувременно Комисията припомня, че в съответствие с член 5, параграф 7, буква в) от Директивата относно електроенергията регулираните цени следва да бъдат определени на цена, която е по-висока от себестойността, на равнище, на което може да възникне ефективна ценова конкуренция. Освен това съгласно член 5, параграф 7, буква б) от Директивата относно електроенергията регулираните цени следва да се определят чрез методика, която гарантира недискриминационното третиране на доставчиците. Поради тази причина регулаторният орган следва да изчислява и публикува регулираните цени на кратки интервали, за предпочитане всяко тримесечие.

Освен това Комисията припомня, че в съответствие с член 5, параграф 7, буква д) от Директивата относно електроенергията България следва да гарантира, че всички бенефициери на ценови намеси имат възможност да изберат конкурентни пазарни оферти и са пряко информирани поне веднъж на тримесечие за наличието на оферти, както и че им се предоставя помощ за преминаване към предлагане на пазарен принцип.

И накрая, Комисията приветства отпадането на ролята на НЕК като „централен купувач“. Това дава възможност на четирите териториални доставчика реално да се конкурират за

източници на доставка (включително за внос). Съответно Комисията очаква „таксата за задължение за обществена услуга“ и свързаният с „общественото снабдяване“ ценови компонент да отпаднат от датата на либерализация на пазара на едро, като се има предвид, че количествата на регулирания пазар ще бъдат закупувани от крайните снабдители на пазарен принцип.

Енергийна бедност

Комисията приветства идеята на България да въведе по-целенасочени мерки за енергийно уязвими и бедни потребители. Това е важно за приемането от страна на обществото и за справедливостта на прехода. В тази връзка България следва ясно да определи понятието „уязвими клиенти“, както и да въведе възможно най-скоро конкретни мерки за тяхната защита в кризисни моменти.

България също така следва да направи оценка на броя на домакинствата в енергийна бедност и да постави индикативна цел за намаляване на енергийната бедност. Във връзка с това Комисията препоръчва на България да се консултира с Препоръката относно енергийната бедност (C(2020) 9600 final) и придружаващия работен документ на службите на Комисията, в които са посочени най-актуалните данни за показателите в ЕС и са изложени няколко най-добри практики за използването на показателите от различните държави членки.

Наличните данни в Европейската обсерватория на енергийната бедност предполагат, че България е изправена пред специфични предизвикателства по отношение на енергийната бедност, като според сведенията 33,7 % от населението изпитват затруднения да поддържат домовете си достатъчно отоплени, а 30,1 % от населението не могат да плащат навреме сметките си за комунални услуги. Поради тази причина България следва да приеме възможно най-скоро структурни мерки за преодоляването на този проблем, по-специално в контекста на нейните стратегии за саниране на сградите. В тази връзка Комисията насочва вниманието на България към конкретния раздел от инициативата „вълна на саниране“ за сградите с най-лоши характеристики и за справяне с енергийната бедност и припомня Препоръка (ЕС) 2019/786 на Комисията относно санирането на сгради, в която се прави първи преглед на примери за добри практики, по-специално по отношение на социалното жилищно настаняване и предоставянето на консултантски услуги на енергийнобедните домакинства.

Комисията настоятелно призовава България да приложи мерките и целите, свързани с уязвимите клиенти и енергийната бедност, преди настоящия посочен срок 31 декември 2021 г., като се има предвид крайният срок за транспониране на Директивата относно електроенергията 1 януари 2021 г.

6. Проблеми с претоварването на мрежата, междусистемна преносна способност и трансгранична търговия

Претоварване на мрежата и цели за междусистемна свързаност

Комисията приветства обстоятелството, че България се ангажира да следи ситуацията с използването на междусистемни връзки и да предприеме подходящи действия в случай на структурно претоварване.

В тази област понастоящем България прилага дерогация от изискването най-малко 70 % от мощностите да бъдат разполагаеми за трансгранична търговия, като посочва няколко причини, включително необходимостта от координация във връзка със свързването на пазарите, технически ограничения и необходимостта от инвестиции в преносна инфраструктура. Комисията припомня обаче, че техническите ограничения и недостатъчните инвестиции в преносна инфраструктура не могат да се считат за основателни причини за дерогация от предлагането на най-малко 70 % от разполагаемите мощности за трансгранична търговия. Въз основа на член 16, параграф 9 от Регламента относно електроенергията дерогацията може да бъде предоставена само ако е необходима за поддържане на експлоатационната сигурност. Комисията препоръчва на България да разработи план за справяне с основните проблеми при ясен график за максимално увеличаване на междузоновата търговия и изпълнение на изискването по член 16, параграф 8 от Регламента относно електроенергията и да предаде този план на Комисията и ACER най-късно до края на 2021 г.

Комисията отбелязва, че България не е предложила мярка за отделяне на офертите, които са задействани с цел управление на претоварването, от офертите за балансираща енергия в съответствие с член 13, параграф 2 от Регламента относно електроенергията и член 30, параграф 1, буква б) от Насоките за електроенергийното балансиране. Тъй като от влизането в сила на Регламента относно електроенергията на 1 януари 2020 г. в офертите за балансираща енергия, използвани за повторно диспечирание, не се определя цена на балансиращата енергия, Комисията препоръчва на България да предложи план за изпълнение на това правно изискване. Припомня се, че участието в европейските платформи изисква такова разделяне и следователно най-късно до момента, в който България стане част от тях, следва да има въведено техническо решение.

Свързване на пазарите

Комисията приветства усилията на България да свърже своите пазари с тези на съседните ѝ държави в съответствие с приоритетите, определени от Комисията. Очаква се да няма допълнителни закъснения за свързването на пазарите за ден напред с Гърция и Румъния, както и за даването на ход на единното свързване на пазарите в рамките на деня на гръцко-българската граница.

Такси за внос и износ

Комисията приветства обстоятелството, че България е премахнала таксата за внос за чуждестранните производители. Комисията счита, че България следва да обмисли идеята за премахване на вноската от 5 % от месечните приходи във ФСЕС и за местните производители на електроенергия. Наличието на вноската от 5 % представлява неравно

третиране на местните участници спрямо чуждестранните особено след осъществяване на свързването на пазара със съседните държави. Подобна такса е в ущърб на положението на участниците на вътрешния пазар, тъй като се равнява на такса за износ, която увеличава разходите за електроенергия при трансграничната търговия.

Във връзка с тази реформа Комисията очаква необходимостта от вноската от 5 % да намалее или да изчезне с течение на времето с отпадането на регулираните цени на равнището на търговията на едро и на ролята на НЕК като „централен купувач/обществен доставчик“ и формирането на цените на едро въз основа на търсенето и предлагането. Независимо от това, доколкото приходите от продажбите на квоти за търговия с емисии в ЕС са недостатъчни, за да може ФСЕС да заплати разходите за подпомагане на ВЕИ и комбинираното производство на топло- и електроенергия, България следва да обмисли промяна на основанието за събирането на вноската от 5 %.

7. Други препоръки

Комисията разбира също, че България постепенно е елиминирала студения резерв. За да бъде напълно ефективна, тази мярка следва да бъде допълнена от пълното и правилно транспониране и прилагане на изискванията на Директивата за електроенергията относно задълженията за обществени услуги и държавната помощ.

Комисията препоръчва на България заедно с останалите държави членки в региона да положи усилия за изпълнение на всички необходими стъпки за създаване на регионален координационен център в съответствие с членове 34—47 от Регламента относно електроенергията. Регионалният координационен център би трябвало да започне да функционира до юли 2022 г. Регионалните координационни центрове подкрепят все по-интегрираното функциониране на електроенергийните системи в рамките на ЕС, като по този начин се гарантира тяхната ефективна и сигурна работа.

Изглежда, че съществуват общи опасения относно консултациите с участниците на пазара по време на подготовката и приемането на законодателни и други актове, включително на настоящия проектоплан. Комисията приканва България да обмисли идеята за създаване на структурирани форуми на заинтересованите страни, където да се осъществяват редовни консултации с всички заинтересовани страни и да се обсъждат актуални проблеми на пазара на електроенергия. Такива национални форуми на заинтересованите страни, заедно с европейските комитети на заинтересованите страни, създадени съгласно Насоките относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването и други подобни регламенти, съществуват в други държави членки и са се доказали като полезни инструменти за лицата, които вземат решения, и за приемането на реформите от участниците на пазара.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Съгласно член 20, параграф 5 от Регламента относно електроенергията България следва да измени своя план за изпълнение, за да отчете в най-голяма степен горните коментари

на Комисията. България се приканва да публикува изменения си план в срок от 2 месеца и да информира Комисията.

Съгласно член 20, параграф 6 от Регламента относно електроенергията България наблюдава прилагането на своя план за изпълнение и публикува резултатите от наблюдението в годишен доклад и представя този доклад на Комисията. В този доклад България се приканва да обясни дали и до каква степен пазарните реформи са проведени в съответствие с планирания график и ако не са — да обясни причините за това.

Позицията на Комисията по тази конкретна нотификация не засяга позицията, която тя може да заеме относно съответствието на която и да е национална мярка за прилагане с правото на ЕС.

Комисията ще публикува настоящия документ на своята страница в интернет. Тя не счита съдържащата се в него информация за поверителна. България се приканва да информира Комисията в срок от пет работни дни след получаването на настоящия документ дали и защо счита, че в съответствие с разпоредбите на ЕС и с националните разпоредби за търговската тайна той съдържа поверителна информация, която България желае да бъде заличена преди публикуването му.

Съставено в Брюксел на 20.5.2021 година.

За Комисията

Kadri Simson

Член на Комисията

